

Nr 203.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1921 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för tecknande av aktier i aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält.

(4:de avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition (nr 218) har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, för tecknande av aktier i aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält i huvudsaklig överensstämmelse med vad i ett vid propositionen fogat kontraktsförslag anges, å tilläggsstat för år 1921 bland utgifter för kapitalökning anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Rörande ärendets förberedande behandling inhämtas av propositionen, bland annat, följande:

I en den 27 april 1920 dagtecknad skrift har styrelsen för aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält hos Kungl. Maj:t gjort framställning om avlåtande av proposition till riksdagen i syfte att för teckning av aktier i bolaget måtte beviljas ett anslag av 5,000,000 kronor.

Till stöd för sin framställning har styrelsen anfört huvudsakligen följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 6 saml. 84 häft. (Nr 203.)

Sedan genom av svenska forskare utförda geologiska undersökningar förekomsten av brytbara kolflötser på Spetsbergen blivit konstaterad, hade år 1910 försvars- och undersökningsarbeten utförts inom vissa områden, som därvid ockuperats för svensk räkning. Då ett år 1911 bildat aktiebolag, aktiebolaget Isfjorden—Belsund, å vilket de ockuperade områdena blivit överlåtna och vilket bolag årligen utfört försvarsarbeten inom desamma, icke haft tillräckligt kapital för att påbörja rationell brytning av stenkolen, hade för detta ändamål år 1916 aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält blivit bildat med ett aktiekapital av 2,500,000 kronor. Aktiebolaget Isfjorden—Belsund överlämnade därvid till sökandebolaget de för svensk räkning ockuperade områdena mot erhållande av dels 350,000 kronor i aktier i sistnämnda bolag, dels ock en royalty av 50 öre per utbruten ton stenkol att utgå sedan 250,000 ton brutits eller i varje fall från och med år 1923.

År 1917 hade aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält påbörjat anläggning för kolbrytning å den plats vid den inre delen av Van Mijens Bay, som numera benämnes Sveagruvan, och hade under 1918 års sommar utskeppats omkring 4,000 ton kol. Till följd av de alltjämt ökade material- och arbetspriserna hade det emellertid snart visat sig nödvändigt att tillföra bolaget nytt kapital. På grund därav hade år 1917 utfärdats inbjudning till teckning av aktier i bolaget till ett belopp av ytterligare 2,500,000 kronor, vilket belopp bolaget dock endast med svårighet lyckats få fulltecknat. Under år 1919 hade från Sveagruvan utskeppats omkring 20,000 ton kol, och under 1920 års sommar beräknades omkring 50,000 ton kol kunna utskeppas. Av de utskeppade kolen hade största delen levererats till statens järnvägar med Narvik som huvudsaklig leveransort. För år 1920 hade kontrakt tecknats med järnvägsstyrelsen om leverans av 40,000 ton kol.

Av olika anledningar hade för bolaget uppstått behov av ökade rörelsemedel, och hade för tillgodoseende av detta behov styrelsemedlemmar i bolaget måst ikläda sig borgen för avsevärda belopp. De kapitalbelopp, som därigenom tillförts bolaget, vore emellertid icke tillräckliga. En av bolagets verkställande direktör upprättad arbetsplan gäve nämligen vid handen, att för täckande av bolagets behov av rörelsekapital samt för utförande av de anläggningar, som voro behövliga för att möjliggöra en ur olika synpunkter önskvärd ökning av kolbrytningen till 100,000 ton om året, erfordrades, att i bolaget insattes ett kapital av ytterligare 5,000,000 kronor. Då utsikt icke förefunnnes att inom landet på enskild väg få detta behov fyllt, hade fråga uppstått att i företaget binda utländskt kapital eller att i yttersta fall sälja bolagets fyndigheter och anläggningar till utlandet. När det emellertid

syntes bolagsstyrelsen vara av synnerlig vikt, att, såsom stenkolsfrågan efter världskrigets slut utvecklats sig, Sverige icke avhände sig ifrågavarande fyndigheter, samt då givetvis såväl fördelen för Sverige att erhålla kol från Spetsbergen som utsikterna från ett ekonomiskt tillfredsställande resultat av driften ökades, därest större kvantiteter kol årligen brötes, funne sig styrelsen, på sätt ovan anförts, böra hemställa om statens medverkan för erhållande av den erforderliga kapitalökningen.

En sammanfattning av de kolkvantiteter, bolagets fyndigheter å Spetsbergen beräknats innehålla, utvisar följande koltillgångar, fördelade å de olika områdena:

Braganzadistriktet	340 milj. ton
Pyramidberget	380 » »
Bünsows land	3,000 » »
	<hr/>
	Summa 3,720 milj. ton,

vartill ytterligare böra läggas koltillgångarna vid Erdmans tundra, som emellertid hitills ej beräknats.

Med hänsyn till sin beskaffenhet kunna Spetsbergskolen uppdelas i två huvudsorter, de tertiära kolen vid Braganzadistriktet samt kulmkolen vid Pyramidberget och Bünsows land.

De brutna kolen, särskilt de från Braganzadistriktet, hava med undantag av en anmärkt benägenhet att bilda stybb, visat sig vara av utmärkt beskaffenhet samt i varuvärde och askhalt jämgoda med de bättre engelska kolsorterna. Kulmkolen, som hava högre askhalt, hava ansetts kunna få ökat värde för användning till metallurgiska ändamål på grund av sina därför lämpliga egenskaper.

De lokala brytningsmöjligheterna måste anses vara synnerligen fördelaktiga.

I fråga om möjligheterna att åstadkomma en lönande drift har bolaget hänvisat bland annat till en av bolaget den 28 nästlidna februari upprättad tablå, utvisande de av bolaget numera beräknade totalkostnaderna per ton stenkol för räkenskapsåret 1921—1922. Bolaget har därvid räknat dels med en såsom möjlig ansedd nedsättning av arbetslönerna från nu utgående cirka 49 kronor per man och skift till 25 å 20 kronor, dels ock med en fraktnedsättning per ton stenkol till 12 kronor. Tablåen har följande utseende:

	25 kronor per skift				20 kronor per skift			
	Brytning ton				Brytning ton			
	60,000		100,000		60,000		100,000	
Kostnad par ton kol fob Spetsbergen	* 29	55	* 24	54	* 27	55	* 22	54
Frakter Spetsbergen—Nordnorge ..	12	—	12	—	12	—	12	—
Kostnad cif Nordnorge	41	55	36	54	39	55	34	54
* Därav arbetslöner å Spetsbergen	9	25	9	25	7	40	7	40

Det bör uppmärksammas, att genom under den senaste tiden verkställda, i det närmaste redan fullbordade utvidgningsarbeten bolagets anläggningar redan möjliggöra en utskeppning av omkring 60,000 ton stenkol årligen.

Enligt det i propositionen framlagda avtalsförslaget skulle staten utfästa sig att, sedan bolaget i vederbörlig ordning fattat beslut om ökning av sitt aktiekapital med tre millioner kronor, teckna och med nominella beloppet inbetala de nya aktierna, vilka skulle vara likställda med förutvarande aktier i bolaget samt berättiga till vinstutdelning från och med räkenskapsåret den 1 juli 1921—30 juni 1922. Statens skyldighet att teckna aktierna skulle dock icke inträda, förrän vissa ändringar i bolagsordningen, avsedda att trygga statens intressen i bolaget, vidtagits och registrerats. För att emellertid möjliggöra för bolaget att komma i åtnjutande av det nya aktiekapitalet redan innan berörda ändringar hunnit vidtagas, skulle staten tillika utfästa sig att även dessförinnan verkställa teckningen, såvida personlig förbindelse lämnades av ledamöterna i bolagets styrelse att, i händelse bolaget bruste i fullgörandet av de föreskrivna ändringarna i bolagsordningen, av staten, därest så påfordrades, till parikurs tillösa sig aktierna.

Det genom nyemissionen tillkomna aktiekapitalet skulle bolaget utfästa sig att använda till nödigt rörelsekapital och till utbyggande av bolagets anläggningar på Spetsbergen i ändamål att öka utskeppningen till minst 60,000 ton stenkol årligen. Staten skulle vidare — närmast för dess järnvägars behov — tillerkännas företrädesrätt i viss utsträckning till inköp av de stenkol, som bolaget utskeppade, samt äga taga del av bolagets undersökningar rörande koltillgången på Spetsbergen ävensom själv låta utföra sådana undersökningar inom bolagets områden, och skulle bolaget förbinda sig att icke

utan Kungl. Maj:ts tillstånd avhända sig eller med inteckning belasta sina områden på Spetsbergen.

Av departementschefen har framhållits, att det finge betecknas som ett nationellt intresse av stor vikt, att ifrågavarande kollager — vilka vid nuvarande kolförbrukning skulle, därest de till fullo kunde utnyttjas, under århundraden framåt förslå till täckande av hela vårt lands kolbehov — allt fortfarande bibehölles i svensk ägo. Utskottet delar den sålunda av departementschefen uttalade uppfattningen. Utredningen i ärendet synes också giva vid handen, att under nuvarande tryckta ekonomiska läge så icke kan ske utan att staten lämnar sitt understöd därtill. I motsatt fall torde det allvarligt kunna befaras, att vad som genom enskilda ansträngningar uti ifrågavarande hänseende redan åtgjorts skall gå om intet.

*Utskottets
yttrande.*

Om utskottet således utgått ifrån att ett ingripande från statens sida till förmån för detta företag är av nöden, har utskottet dock icke ansett sig kunna tillstyrka, att detta sker på sådant sätt och i den omfattning, som i propositionen föreslagits. Särskilt med hänsyn till de starka betänkligheter, som under nuvarande statsfinansiella läge måste möta mot en så stor statsutgift som den i propositionen föreslagna, har utskottet ansett möjligheterna att i ännu högre grad än av departementschefen förutsatts begränsa det av bolaget begärda ekonomiska understödet böra göras till föremål för övertvägande. I sådant syfte har utskottet tillika ansett sig böra undersöka, huruvida icke det förlagskapital, som bolaget för närvarande har upplånat, även hädanefter skulle kunna tryggas åt bolaget. Vidare har utskottet funnit det kunna ifrågasättas, huruvida icke till vinnande av ett rättvist förhållande mellan de aktier, som staten kunde komma att teckna, och det redan förefintliga aktiekapitalet, en nedskrivning av detta skäligen borde äga rum.

Såsom resultat av förhandlingar, som handelsdepartementet i anledning därav på föranledande av utskottet fört med bolaget, har framkommit ett nytt avtalsförslag (bil. A. vid detta utlåtande), vilket bolagets representanter under hand förklarar vara av beskaffenhet att böra kunna från bolagets sida godtagas.

Enligt det föreliggande nya kontraktsförslaget skulle statens insats i företaget reduceras från i propositionen föreslagna 3 miljoner kronor till 2 miljoner kronor, varav ett belopp av 1,250,000 kronor skulle såsom avsett att förhjälpas bolaget ur dess nuvarande ekonomiska trångmål utgå redan under innevarande år. Återstoden, 750,000 kronor, är avsedd att lyftas un-

der år 1922, dock endast för fall att en beloppets utbetalande föregången, på föranstaltande av Kungl. Maj:t och med hänsyn till dåvarande situation på kolmarknaden företagen undersökning gäve vid handen, att betingelser för en ekonomiskt lönande drift kunde anses föreligga under den närmaste framtiden.

Det närmare rättsförhållandet mellan staten och företags nuvarande ägare, aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält, skulle ordnas på det sätt, att detta bolag överläte hela rörelsen på ett nytt bolag, vari staten erhöle aktier till belopp, motsvarande den gjorda kontanta insatsen, medan åter den överlåtna rörelsen skulle anses representera ett värde av 3 miljoner kronor, till vilket belopp aktier skulle lämnas såsom likvid. På detta sätt skulle aktieägarna i det nuvarande bolaget bliva delaktiga i det nya bolaget med ett från 5 miljoner kronor till 3 miljoner kronor reducerat belopp, och alltså, under förutsättning av en insats från statens sida under innevarande år med ovan angivna belopp 1,250,000 kronor, aktiekapitalet under den första tiden av det nya bolagets tillvaro komma att uppgå till 4,250,000 kronor.

För att ytterligare säkerställa bolagets möjligheter att fortsätta rörelsen under den närmaste framtiden skulle därjämte påfordras, att enskild kredit kunde disponeras, intill den 1 juli 1922 till belopp av 1,500,000 kronor samt för tiden därefter t. o. m. den 30 juni 1923 till ett belopp av 1,000,000 kronor.

Till vinnande av garanti för att företaget icke överginge i utländska händer, hava i 2 § 7), 4 § och 9 § intagits vissa bestämmelser av huvudsakligt innehåll, att alla aktier i det nya bolaget skola befinna sig i svensk ägo samt att bolagets tillgångar icke må utan tillstånd av Kungl. Maj:t avyttras eller, i den mån detta kan i övrigt bliva möjligt, in-tecknas. Det förhållandet att en post aktier i aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält om i runt tal 350,000 kronor äges av aktiebolaget Isfjorden-Belsund — från vilket sistnämnda bolag ifrågavarande fyndigheter såsom ovan nämnts, ursprungligen förvärvats och vari sedan gammalt en aktiepost av mindre storlek men dock överstigande en femtedel, innehaves av utlänningar — har emellertid nödvändiggjort en bestämmelse av innebörd att sistnämnda bolag må, oaktat det icke torde liksom svenska bolag i allmänhet i detta hänseende kunna jämföras med svensk man, dock erhålla aktier i det nybildade bolaget i förhållande till sitt innehav av aktier i aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält eller alltså med tre femtedelar av 350,000 kronor, d. v. s. 210,000

kronor. Av sistnämnda belopp torde emellertid, såsom av det ovan sagda framgår, endast en mindre del komma i utländsk ägo.

Detta sålunda framkomna nya avtalsförslag synes utskottet vara ägnat att kunna läggas till grund för en överenskommelse rörande den mellankomst av staten till företagets bevarande åt landet, som i detta fall enligt utskottets mening bör ske. Såsom av innehållet av kontraktsförslaget framgår, skulle statens kapitalinsats eventuellt komma att inskränkas till 1,250,000 kronor, att utgå redan under innevarande år. Huruvida några ytterligare statsmedel och i så fall ovannämnda belopp av 750,000 kronor skulle komma att insättas i företaget, skulle göras beroende av de ekonomiska förutsättningarna för driftens fortsatta uppehållande.

För att tillräckligt rörelsekapital under den närmaste tiden skall stå till bolagets förfogande, förutsättes emellertid ytterligare, att garanti kan vinnas för leverans av kolen till staten, närmast statens järnvägar — mot ett pris motsvarande kolens verkliga värde, beräknat enligt § 8 av avtalsförslaget — varvid förskott å köpeskillingen skulle lämnas, allt efter som kolen upplades å lager för statens räkning å Spetsbergen; och skulle detta förskott med nuvarande å kolmarknaden gällande priser komma att utgå med 25 kronor för ton. Mot att så sker synes intet vara att invända från statens sida.

Utskottet har uppmärksammat, att bland de förpliktelser, som skulle från aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält övergå till det nybildade bolaget, jämväl ingår skyldighet att till det ursprungligen för ändamålet stiftade företaget, aktiebolaget Isfjorden-Belsund, erlægga en royalty av 50 öre per utbruten ton stenkol, att utgå sedan 250,000 ton brutits eller i varje fall från och med år 1923. Det synes utskottet, att i sammanhang med de övriga åtgärder, som genom statens medverkan skulle företagas till konsolidering av företaget, en väsentlig begränsning i ovannämnda förpliktelse till tiden eller med avseende å den kvantitet, varå nämnda avgift må utgå, bör kunna utverkas.

På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att ombesörja kontrakts avslutande med bolaget, varvid Kungl. Maj:t torde böra äga att vidtaga de smärre ändringar i bifogade kontraktsförslag, som av praktiska eller formella skäl kunna befinnas av behovet påkallade.

För att medel för ändamålet skola stå till Kungl. Maj:ts förfogande, erfordras anvisande av anslag med ett belopp av 1,250,000 kronor på innevarande års tilläggsstat och 750,000 kronor för år 1922. I likhet med vad i propositionen förutsatts, torde dessa belopp såsom avseende utgifter för kapitalökning böra utgå av lånemedel.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må under utgifter för kapitalökning och till åtgående av lånemedel anvisa

a) å tilläggsstat för år 1921 ett reservationsanslag av 1,250,000 kronor, att av Kungl. Maj:t, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i bilagda kontraktförslag angives, användas för teckning och likvidering av aktier i ett bolag, avsett att bildas för övertagande av den av aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält bedrivna rörelsen;

b) å extra stat för år 1922 ett reservationsanslag av 750,000 kronor, att, därest Kungl. Maj:t finner förhållandena därtill böra föranleda, av Kungl. Maj:t användas för teckning och likvidering av ytterligare aktier i samma bolag.

Stockholm den 7 juni 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, Ollas A. Ericsson, H. F. Lamm, J. L. Widell, O. U. B. Olsson, C. G. Ekman, O. Bergqvist C. I. Askklund, J. Jeansson och J. Nilsson i Malmö samt

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, A. Wiklund, J. Jönsson i Revinge, O. H:son Waldén, P. Nilsson i Bonarp, C. R. Jansson i Falun, S. Bengtsson i Norup, P. B. Nilsson i Landeryd, L. J. Carlsson-Frosterud, S. E. J. Lübeck, W. Bäckström och K. A. Westman.

Reservation

av herrar S. H. Kvarnzelius, H. F. Lamm, A. Anderson i Råstock och J. Jönsson i Revinge, vilka ansett att utskottet bort hemställa om avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Förslag till överenskommelse mellan Svenska staten och aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält.

§ 1.

Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält förbinder sig att för fortsättande av bolagets verksamhet ombesörja bildandet av ett nytt aktiebolag i överensstämmelse med vad här nedan närmare angives.

§ 2.

I bolagsordningen för det nya bolaget skola, jämte eljest erforderliga föreskrifter, intagas bestämmelser av följande innehåll:

- 1) Bolagets aktiekapital skall utgöra lägst fyra miljoner tvåhundra femtiotusen (4,250,000) kronor och högst nio miljoner (9,000,000) kronor.
- 2) Aktie skall lyda å etthundra (100) kronor och ställas till viss man.
- 3) Alla aktier skola medföra samma rätt till andel i bolagets tillgångar och vinst.

4) Bolagets styrelse skall bestå av minst fyra högst sju å bolagsstämma för ett år i sänder valda ledamöter med tre suppleanter för dem, varförutom Kungl. Maj:t skall äga att för tid, som Kungl. Maj:t bestämmer, utse, därest antalet av de å bolagsstämma valda styrelseledamöterna understiger fem, en styrelseledamot och en suppleant för honom, men eljest två styrelseledamöter och två suppleanter för dem. Avgående ledamot eller suppleant kan återväljas.

Styrelsen, som inom sig utser ordförande och vice ordförande, är beslutför, när fyra ledamöter äro tillstädes, såvida dessa äro om beslutet ense.

Av Kungl. Maj:t utsedd styrelseledamot eller vid förfall för honom hans suppleant skall bevisligen kallas till varje styrelsesammanträde i god tid förut.

5) Granskning av styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper verkställas av tre revisorer, vilka utses, en jämte en suppleant för honom av Kungl. Maj:t för tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, och två jämte två suppleanter för dem å ordinarie bolagsstämma för tiden till nästa ordinarie bolagsstämma.

6) Vid bolagsstämma må en var rösta för fulla antalet aktier, som han äger eller för vilka han har att såsom ombud föra talan.

7) Aktie i bolaget må icke genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag, i vars bolagsordning ej intagits förbehåll, varom förmåles i 2 § 2 st. av lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag; dock att utan hinder av det nu gjorda förbehållet aktier må förvärfvas av svenskt bolag eller svensk förening, som avses i § 18 av berörda lag, samt — dock endast genom teckning — av aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält ävensom — genom överlåtelse från aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält — av aktiebolaget Isfjorden-Belsund, av sistnämnda bolag dock till nominellt belopp av högst 210,000 kronor.

8) Beslut om ändring av bolagsordningen eller om ökning av aktiekapitalet utöver minimibeloppet vare ej giltigt, med mindre beslutet blivit av Kungl. Maj:t godkänt.

§ 3.

Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält förbinder sig att i det nya bolaget teckna aktier till ett belopp av två miljoner niohundraottio tusen sexhundra (2,999,600) kronor samt att ombesörja, att en aktie tecknas av envar av fyra här i riket bosatta svenska undersåtar. Svenska staten å sin sida utfäster sig att i bolaget teckna aktier till ett belopp av en miljon tvåhundra femtio tusen (1,250,000) kronor.

Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält skall såsom full likvid för de av bolaget tecknade aktierna å det nya bolaget överlåta hela sin rörelse med samtliga tillgångar, fordringar och rättsanspråk av vad slag de vara må ävensom skulder, avtal och förbindelser, sådan ställningen är den 30 juni 1921; skolande därvid iakttagas dels att det nya bolaget icke påtager sig något betalningsansvar för de i aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfälts balansräkning såsom skuldposter upptagna fonder och aktiekapital, dels ock att sistnämnda bolag icke må före den 1 juli 1921 avhända sig tillgång eller ikläda sig gäld i vidare mån än som oundgängligen erfordras för uppehållande av driften i nuvarande omfattning.

Övriga tecknade aktier skola betalas kontant med nominella beloppet så snart det nya bolaget blivit konstituerat.

§ 4.

Senast tre år efter bildandet av det nya bolaget skall aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält i samband med likvidation av bolaget eller annorledes hava å annan, som jämlikt den för det nya bolaget gällande ordningen är berättigad att förvärva aktier i samma bolag, överlåtit samtliga sina i bolaget tecknade aktier, med iakttagande att till aktiebolaget Isfjorden—Belsund må överlåtas aktier till nominellt belopp av högst 210,000 kronor.

§ 5.

Svenska staten förbinder sig att vid val av de styrelseledamöter, revisorer samt styrelse- och revisorssuppleanter i det nya bolaget, vilka skola å bolagsstämma utses, icke utöva rösträtt för de av staten innehavda aktierna i bolaget.

§ 6.

Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält förbinder sig att tillhandahålla det nya bolaget säkerheter, varå banklån kunna erhållas, under tiden intill den 1 juli 1922 till belopp av en och en halv miljon (1,500,000) kronor jämte ränta och under tiden den 1 juli 1922—30 juni 1923 till ett belopp av en miljon (1,000,000) kronor jämte ränta.

Innan staten tecknar aktier i det nya bolaget åligger det Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält att anskaffa och till staten överlämna skriftlig utfästelse från de personer i sistnämnda bolags styrelse, vilka iklätt sig borgen för bolagets skulder, att de ansvara för fullgörande av den för bolaget härovan stadgade skyldigheten att tillhandahålla säkerheter för banklån, samt att de, därest de brista i fullgörandet av sitt berörda åtagande, omedelbart — en för alla och alla för en i den mån sådan ansvarighet åligger dem såsom borgesmän för berörda skulder — till det nya bolaget kontant inbetala det belopp, som motsvarar den uteblivna säkerheten.

§ 7.

Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält utfäster sig att i den mån bolagsordningen för det nya bolaget det medgiver till ledamöter i styrelsen och suppleanter för dem i det nya bolaget invälja styrelseledamöter och deras suppleanter i Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält.

Innan staten tecknar aktier i det nya bolaget skall Aktiebolaget Spetsbergens svenska kolfält till staten överlämna skriftlig utfästelse från ledamöter och suppleanter i bolagets styrelse, att de för tiden intill den 1 juli 1923 äro villiga att ingå i styrelsen för det nya bolaget.

§ 8.

Svenska staten skall äga företrädesrätt till inköp av intill hälften av det nya bolagets till skeppning avsedda stenkol. Önskar staten begagna denna sin företrädesrätt, skall tillsägelse därom ske före den 1 oktober året innan det, under vilket kolen skola levereras.

Kolen levereras på av staten anvisad plats, dock ej, sjöledes räknat, längre avlägsen från Spetsbergen än Göteborg, och skall köpeskillingen, såvida ej anorlunda överenskommes, sålunda beräknas, att kostnaden för varje ton om 1,016 kilogram å förbrukningsplatsen blir densamma som kostnaden för andra med kolen från bolagets fyndigheter å Spetsbergen jämvärdiga utländska sten-

kol, som till statens järnvägar till samma förbrukningsort över dennas närmaste imporhamn levereras under den tidsperiod, som bolagets leveranser omfatta, eller tiden juni—oktober.

Allt efter som kolen för statens räkning uppläggas i lager å Spetsbergen erlägger staten förskott å köpeskillingen med skäligt belopp. Överenskommelse om förskottets storlek träffas, då staten tillsäger om inköp. Enas ej parterna om förskottets belopp, bestämmes detta av Kungl. Maj:t.

§ 9.

Det nya bolaget äger icke utan Kungl. Maj:ts tillstånd avhända sig eller med inteckning belasta sina områden på Spetsbergen med därtill hörande anläggningar.

§ 10.

Staten skall äga taga del av alla undersökningar, som av bolagen utförts eller komma att utföras rörande koltillgången på Spetsbergen, ävensom att själv låta utföra sådana undersökningar inom de å det nya bolaget överlåtna områdena, i den mån det kan ske, utan att arbetet i gruvorna därigenom hindras eller uppehålles.

§ 11.

Det nya bolaget skall, så snart det vunnit registrering, förbinda sig att ställa sig bestämmelserna i denna överenskommelse, i vad de angå bolaget, till efterrättelse.

§ 12.

Svenska staten ställer i utsikt att, därest staten skulle finna förhållandena sådant påkalla, under år 1922 teckna aktier i det nya bolaget för ytterligare ett belopp av 750,000 kronor.

§ 13.

Twister på grund av denna överenskommelse skola avgöras av tre skiljemän, vilka utses, en av kommerskollegium, en av överståthållarämbetet i Stockholm och en av det bolag, som i tvisten är part.